

Frågan för Dagen:

RIKSDAGS BESLUT OM FJÄRDE HUVUDTITELN.

I februarinumret redogjorde U f 1 för viktigare avsnitt ur statsverkspropositionens fjärde huvudtitel. Statsutskottet tillstyrkte i sitt utlåtande nr 4 regeringens förslag, med ett par mindre jämkningar. Efter debatt den 29/3 fattade riksdagen samma dag beslut om driftbudgetens anslag, och följde därvid i allt väsentligt utskottets förslag. Beträffande vissa anslag - bl a flygvapnets allmänna avlöningsanslag - som upptagits med endast beräknade belopp i statsverkspropositionen, kommer dock riksdagens beslut att fattas först senare. Detta gäller också anslagen under kapitalbudgeten.

Beträffande flygvapnets anslag gick riksdagen helt på regeringens linje. Det enda anslag, beträffande vilket delade meningar rått i riksdagen, är anslaget till anskaffning av flygmateriel m m. Som vi meddelat i februarinumret, hade flygförvaltningen föreslagit, att i anskaffningsplanen för sjuårsperioden 1950/57 skulle inräknas en s å n g s - o c h å r s k o s t n a d e r n a för förstärkning av fyra återstående, icke förstärkta dagjaktflottiljer. Kostnaderna för luftbevakningen under denna period skulle vidare uppräknas med 44 milj kr. Sjuårsplanen skulle härvid sluta på c:a 1 3 5 8 milj kr. Beställningsbemyndigandet skulle enligt flygförvaltningens förslag fastställas till 267 milj kr och anskaffningsanslaget (för betalning under budgetåret 1950/51 av utlagda beställningar) till 145 milj kr.

Regeringen lade i statsverkspropositionen i c k e fram förslag om fortsatt förstärkning av dagjakten och luftbevakningen utan föreslog, att anskaffningsplanen för 1950/57 skulle omfatta c:a 1 1 9 8 milj kr, bemyndigandet 230 milj kr och anslaget 135 milj kr.

I två bondeförbundsmotioner (I:III och II:237) hade bl a anförts, att enligt vad som inhämtats hos flygvapnets myndigheter skulle beslut om ifrågavarande förstärkning, utan att äventyra denna, kunna uppskjutas till senast den 30/6 1951, under förutsättning, att åtgärder dessförinnan vidtages för att öka leveranstakten hos vår flygindustri. Motionärerna hade därför - med hänvisning bl a till 1948 års principbeslut om förstärkning av samtliga tio dagjaktflottiljer och statsmakternas uttalanden i olika sammanhang om flygstridskrafternas betydelse - föreslagit riksdagen att utöver regeringens förslag anvisa 800.000 kr till industriella förberedelser, syftande till att säkerställa förstärkningen av de fyra oförstärkta flottiljerna.

I en motion från folkpartiet (II:347) hade yrkats, att beställningsbemyndigandet skulle höjas med 12 milj för telemateriel för luftbevakning och jaktstridsledning.

Statsutskottet hade i dessa sammanhang bl a anfört följande: "Utskottet delar departementschefens uppfattning, att med frågan om fortsatt förstärkning av dagjaktflyget (Ufl anm: här avses således de fyra oförstärkta flottiljerna) bör anstå i avbidan på resultatet av den pågående försvarsutredningen. Därest utredningen kommer att föreslå, att 1948 års förberörda riksdagsbeslut (Ufl anm: principbeslutet om förstärkning av de tio dagjaktflottiljerna) skall fullföljas, och detta vimer statsmakternas stöd, är det givetvis önskvärt, att, då den fortsatta förstärkningen i första hand bör grundas på den inhemska industrien, industriella åtgärder vidtagas i syfte att denna förstärkning kan säkerställas utan fördröjning. Utskottet förutsätter givetvis, att Kungl Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på detta spörsmål och tillser att medel stå till förfogande för angivna behov. Utskottet kan därför icke finna behöfligt att, på sätt i motionerna I:III och II:237 yrkats, medel nu anvisas för ändamålet. Motionerna ifråga avstyrkas alltså.

Vad beträffar det av flygförvaltningen begärda beställningsbemyndigandet å 12 milj kronor för anskaffning av materiel för luftbevakning och jaktstridsledning kan utskottet icke biträda förslaget härom. Utskottet delar nämligen departementschefens uppfattning, att med hänsyn till nödvändigheten att i nuvarande läge iakttaga återhållsamhet beträffande åtgärder, som för framtiden binda statsmakterna för nya utgifter, och då härtill kommer att 1949 års försvarsutredning ännu icke tagit definitiv ställning till de anskaffningar, om vilka här är fråga, beslut icke nu bör fattas

om att i flygvapnets anskaffningsplan inrymma kostnader för de av flygförvaltningen angivna ändamålen. Av det anförda följer, att utskottet avstyrker det i motionen II:347 gjorda yrkandet, som överensstämmer med flygförvaltningens berörda förslag".

Statsutskottet har vidare ansett det angeläget, "att regeringen vid anslagsäskanden för kommande budgetår redogör för hur beställningsbemyndigandena beträffande materielanskaffningsanslagen utnyttjas, så att riksdagen kan få klar överblick över läget."

I en reservation till utskottsutlåtandet hade fyra folkpartister och två högermän föreslagit, att beställningsbemyndigandet skulle höjas med 6 miljoner för materiel. I riksdagsdebatten yrkade hr Mannerskantz (h) bifall till reservationen, och undrade, om inte just väl utförda signalförbindelser, som möjliggör snabba rapporter från luftbevakningen till ledningen av jaktflyget, är den förnämsta delen av kuppberedskapen. Telematerielen kan visserligen i motsats till radar tillverkas inom landet, men det är just vid början av ett krig, som den är oundgänglig, och därför kan man icke stå till svars med att underlåta att skaffa sådan materiel.

Försvarsministern ansåg, att hr Mannerskantz gav en väl mörk bild av luftbevakningens utbyggnad. Vi håller praktiskt taget sedan 1945 på med att utbygga luftbevakningssystemet, och planerar naturligtvis - sade hr Vougt - att utbygga detta system över hela landet. Vi betraktar det som en mycket väsentlig, för att inte säga en av de allra nödvändigaste beredskapsåtgärderna. Bristen på materiel och i någon mån anslag har visserligen begränsat utbyggnaden, men vi har i alla fall kommit ganska långt. Inom vissa områden har vi kunnat bygga ut systemet på ett bra och jag kan säga fullständigt sätt, tillade hr V. Däremot har vissa luckor måst lämnas på andra håll.

Försvarsministern försäkrade vidare, att även om den förordade höjningen av anslagen (läs: bemyndigandet - Ufl anm) inte blir av, kommer programmet att kunna på ett rimligt sätt genomföras. Det begärda anslaget avser - delvis - inte att utbygga systemet, utan att förbättra dess redan utbyggda del, t e genom dubbla ledningar mellan olika luftbevakningsstationer. Vid en avvägning av olika försvarsanslag med hänsyn till angelägenheten kan man mycket väl tänka sig att ersätta en sådan förbättring, för att i stället använda tillgängliga medel till annat.

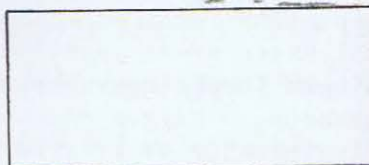
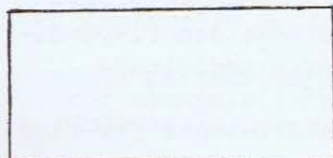
Hr v Heland (bf) anförde bl a, att värdet av den alliansfria linjen eller neutralitetspolitiken säkerligen står i direkt proportion till

vårt försvars styrka. Bondeförbundet anser, att neutralitetskränkningar främst kan avvärjas genom ett starkt jaktflyg. Man måste vidare räkna med att en mindre stat med svagt luftförsvar kan tvingas till underkastelse eller eftergifter enbart med luftkrig eller hot härom. En invasion till lands eller sjöss mot Sverige skulle bli möjlig endast om det svenska flygvapnet krossats. Att öka flottiljerna och deras slagkraft är ännu viktigare än telemateriel till luftbevakning, och vi hade önskat - sade hr v H. - att allt skulle göras klart för att, när försvarsutredningen är klar, förverkliga den redan principbeslutade jaktflygförstärkningen. Då utskottsutlåtandet på denna punkt är tillfredsställande, kommer jag att följa utskottet på alla punkter under huvudtiteln, slutade talaren.

Riksdagen biföll utskottets förslag beträffande flygmaterielen. Beträffande den fortsatta jaktförstärkningen innebär detta - under förutsättning att regeringen lämnar flygförvaltningen tillstånd att vidtaga erforderliga åtgärder - att möjligheten till förstärkning i direkt anslutning till redan beslutad flygplananskaffning fortfarande står öppen. Förstärkningen blir dock härvid försenad i förhållande till de ursprungliga planerna. I fråga om luftbevakningen innebär riksdagsbeslutet, att luftbevakningen t v kan helt moderniseras endast inom ett mycket begränsat område av landet.

I riksdagsdebatten tilldrog sig även frågan om antalet värnpliktiga i repetitionsövningar vid armén intresse. Arméchefen hade hemställt, att 70.000 värnpliktiga skulle inkallas, medan regeringen hade räknat med 40.000 man. Motionsvis hade från höger föreslagits 70.000 man och från folkpartiet 50.000 man, under det att kommunisterna yrkat avslag på regeringens förslag. Riksdagen beslutade i överensstämmelse med regeringens äskande. Detta innebär bl a, att värnpliktiga vid fältförband (d v s arméns krigsförband tillhörande linjen) men inte vid lokalförsvarsförband skall inkallas till repetitionsövningar.

På grund av vissa skador å marinens fartygsmateriel har utskottet föreslagit, att anslaget till underhåll av fartyg skulle höjas med en milj kr utöver regeringens förslag eller till 26,3 milj kr. Detta bifölls av riksdagen.

AVLÖNINGSPROPOSITIONEN FÖR BUDGETÅRET 1950/51.

I s l u t e t a v mars 1950 avlämnade regeringen proposition (nr 110) till riksdagen, med slutliga anslagsäskanden beträffande avlönings- m fl anslag, som upptagits med endast beräknade belopp i statsverkspropositionen. Vi lämnar här en kort redogörelse för det som är av mera allmänt intresse för flygvapnets personal.

I n l e d n i n g s v i s lämnar försvarsministern en översikt över den rationaliseringsverksamhet inom försvaret, som bedrivs av statens organisationsnämnd. Av redogörelsen framgår bl a, att inom armén omorganisationen av stabs- och förvaltningstjänsten vid infanteriregementena nu är genomförd. Förslag till motsvarande omorganisation vid trängregementen har fastställts och vidare har förslag framlagts till ändrad regementsorganisation för kavalleri-, pansar-, motoriserade artilleri- och luftvärnsregementen. Inom marinen pågår försöksverksamhet alltjämt. Med ledning av hittills vunna resultat har vissa personalminskningar där föreslagits. Vid flygvapnet beräknas försök med delvis ny flottiljorganisation, grundad på förundersökningar vid F 9, kunna igångsättas först 1951, p g a de organisationsförändringar i övrigt (främst jaktflygets förstärkning), som pågår vid flygvapnet.

V i d b e h a n d l i n g av föreslagna ändringar beträffande försvarsgrenarnas personal och vissa befattningshavares löneställning har departementschefen bl a framhållit, att årets budgetarbete präglats av sträng återhållsamhet med statsutgifterna. Detta har medfört minskade möjligheter att tillgodose krav på löneförbättringar och utökning av personalkadrarna. De principer, som tillämpats i statsverkspropositionen, har måst följas även när det gäller krav beträffande personal avlönad från allmänna avlöningsanslaget. Principerna vid departementschefens bedömning av framförda förslag har därför varit, att endast sådana förslag, som motsvaras av beslutade eller föreslagna organisatoriska förändringar, upptagits till verklig prövning.

V a d b e t r ä f f a r de förslag till personalförändringar m m, som flygvapenchefen och civilförvaltningen avgivit, tillstyrker departementschefen den föreslagna ökningen av antalet löjtnantsbeställningar med 12. Ökningen föranledes av redan beslutad förstärkning av dagjaktflottiljerna. - Chefens för flygvapnet förslag att igångsätta försöksverksamhet med specialflygläkare (flygande flygläkare) är departementschefen f n inte beredd tillstyrka. Han delar de av Sveriges läkarförbund uttalade farhågorna, att rekryteringssvårigheterna skall bli för stora. Försvarsministern erinrar vidare om vissa uttalanden från utländskt håll, om att värdet av förarutbildning av läkare inte skulle motsvara de kostnader och den tid, som krävs härför. Han ifrågasätter, om inte spanarutbildning av ifrågavarande personal skulle vara lämpligare för svenska förhållanden. Han anser därför, att detta - liksom kostnaden härför - närmare bör klargöras, innan slutlig ställning tas. Departementschefen framhåller i detta sammanhang, att det under alla förhållanden synes angeläget, att man inriktar sig på att stödja den flygmedicinska forskningsverksamhet, som bedrivs av flyg- och navalmedicinska nämnden. - Flygvapenchefens förslag, att 24 av de 30 beställningarna för flygingenjör av 1. graden (Ca 30) skulle utbytas mot beställningar för flygdirektör av 2. graden (Ca 31), har inte biträtts.

Departementschefen har tillstyrkt förslaget om att inrätta ytterligare en tjänst som förste stabsmeteorolog och två tjänster som stabsmeteorologer. Härigenom kommer antalet sådana tjänster (2 resp 5) att uppgå till vad som beräknats för genomförd organisation. - Chefens för flygvapnet förslag till reglerad befordringgång för extra ordinarie meteorologpersonal och arvoden till detaljchefer vid flygstabens väderleksavdelning och cheferna för förbandens väderleksavdelningar prövas fortfarande. Under nästa budgetår förutsätter därför departementschefen oförändrade löneförhållanden för denna personal.

Antalet verkmästare, mästare och flygtekniker föreslås utökat inom ramen för redan beslutad organisation. I avvaktan på närmare erfarenheter av behovet av personal för radartjänst har flygvapenchefens förslag till utökning av den tekniska radarpersonalen, utöver fastställd organisation, inte biträtts. Inom ramen för beslutad organisation har i personalförteckningen för budgetåret 1950/51 upptagits beställningar för 28 verkmästare av 1. klass (ökning med 2 för radartjänst) och 21 av 2. klass (oförändrat), 84 mästare av 1. klass (ökning med 6) och 181 av 2. klass (ökning med 14) samt 1750 flygtekniker (ökning med 250). - Antalet arvodesbefattningar för expeditionssoldater har minskats med 18. Orsaken härtill är den ändrade proviantredovisningen, vilken bl a innebär, att proviantuppbörden skall åligga den civila köksföreståndaren. - Utbyggnaden av flottiljpolisorganisationen skall fortsätta. 4 förste fljpolis- och 52 fljpolisbeställningar föreslås tillkomma under nästa budgetår.

Försvarsministern har inte funnit anledning till erinran mot det antal beställningar i manskapsstaterna, som föreslagits för nästa budgetår. Detta innebär, att i personalförteckningen upptagas beställningar för 79 överfurirer, 1282 furirer, 208 korpraler, 122 korpraler eller vicekorpraler samt 582 vicekorpraler och meniga. I detta antal är beställningar för musikpersonal inräknade. - Flygvapenchefens förslag om förbättring av fältmästarnas, sjukvårdsförmännens och hundgårdsföreståndarnas löneställning (från Ce 20 till Ce 24 resp Ce 11 till Ce 12 och Ce 9 till Ce 12) har inte upptagits till prövning av departementschefen. - Medel för arvoden till mobiliseringslottor föreslås till samma belopp som innevarande budgetår. Chefens för flygvapnet förslag om höjning har således inte biträtts, i avvaktan på resultatet av den utredning, som bedrivs av kommittén för frivilligt försvarsarbete.

Flygvapenchefens förslag att ändra tjänstebestämmelse för förvaltare till (i flygstationstjänst), (i förrådstjänst) och (i signaltjänst), i stället för (i flygstationsbefattning), (i förrådsbefattning) och (i signalbefattning), har förordats. - Det ursprungligen av arméns officersutbildningskommitté framlagda förslaget om premier till officerare på aktiv stat för viss frivillig språkutbildning har tillstyrkts. Under flygvapnets avlöningsanslag har för detta ändamål upptagits 3.000 kronor. - De av chefen för flygvapnet framlagda förslag, som inte behandlats ovan, har antingen inte upptagits till behandling eller också avstyrkts av departementschefen.

Avlöningspropositionen behandlar vidare ett av chefen för flygvapnet framlagt förslag att förbättra den grundläggande flygutbildningen. Denna fråga har behandlats närmare i en särskild artikel i detta nummer (se sid 159).